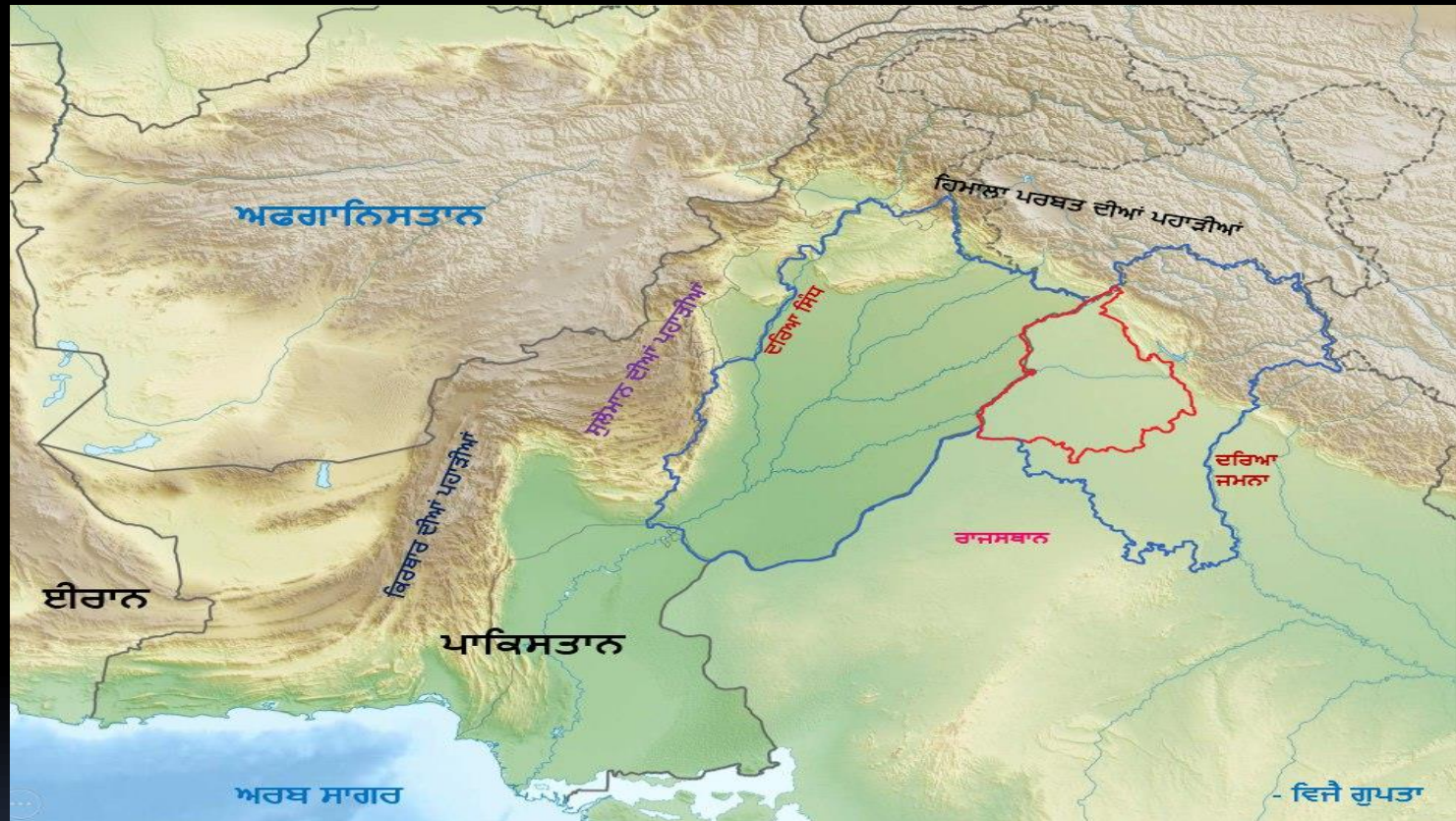

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਤਿਆਰ ਕਰਤਾ: -
ਨਰੇਸ਼ ਸਿੰਗਲਾ
ਲੈਕ. ਇਤਿਹਾਸ
ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਧਰਮਗੜ੍ਹ

ਹਿਮਾਲਿਆ ਅਤੇ
ਸੁਲੇਮਾਨ
ਪਰਬਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ
ਭੂਗੋਲਿਕ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਅਰਧ
ਪਹਾੜੀ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਮੈਦਾਨੀ ਭਾਗ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ

ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ

ਈਰਾਨ

ਕਿਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ

ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ

ਦਰਿਆ ਸਿੰਧ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ

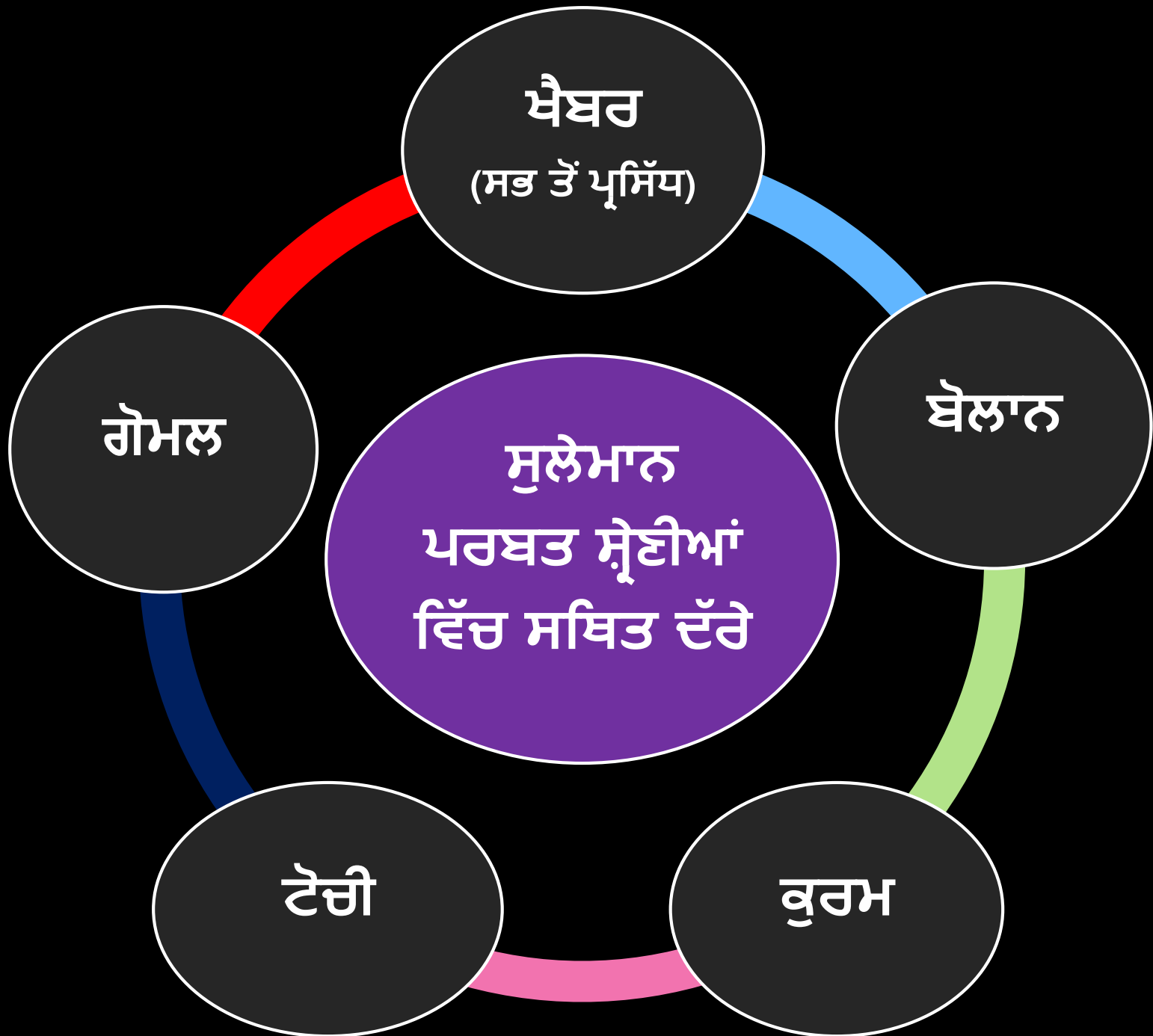
ਰਾਜਸਥਾਨ

ਦਰਿਆ ਜਮਨਾ

ਅਰਬ ਸਾਗਰ

- ਵਿਜੈ ਗੁਪਤਾ

ਅਰਧ-ਪਹਾੜੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

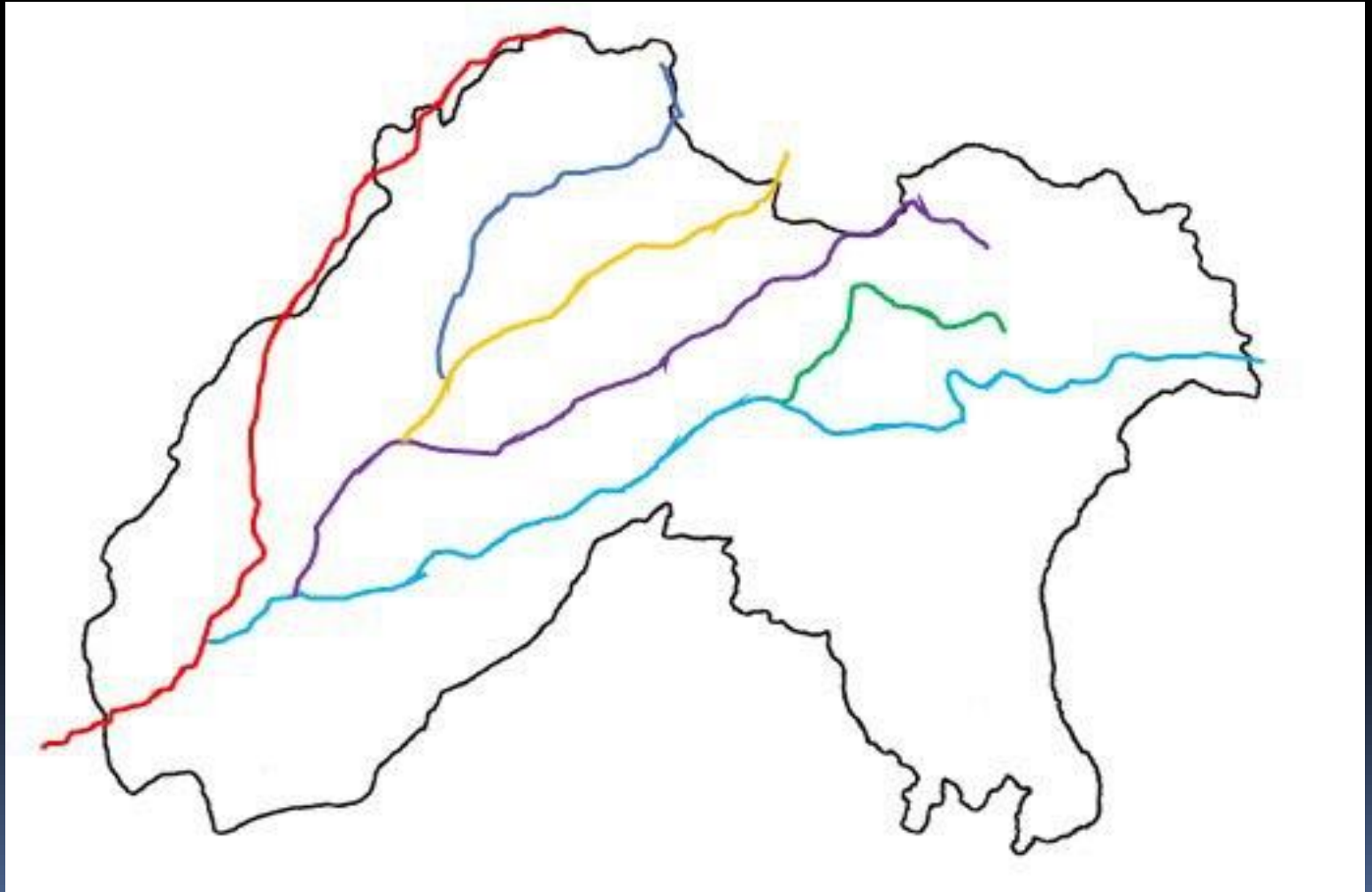

ਇਹ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਭਾਗ ਵਿਚਾਲੇ ਸਥਿਤ ਹੈ । ਇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ **ਤਰਾਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼** ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ 1000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ 3000 ਫੁੱਟ ਹੈ । ਇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ **ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਕਾਂਗੜਾ, ਅੰਬਾਲਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ** ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ । ਪਹਾੜੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਭੂਮੀ ਘੱਟ ਉਪਜਾਊ ਹੈ । ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਘੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਵਸੋਂ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਮੈਦਾਨੀ ਭਾਗ (ਪੰਜ ਦੁਆਬੇ)

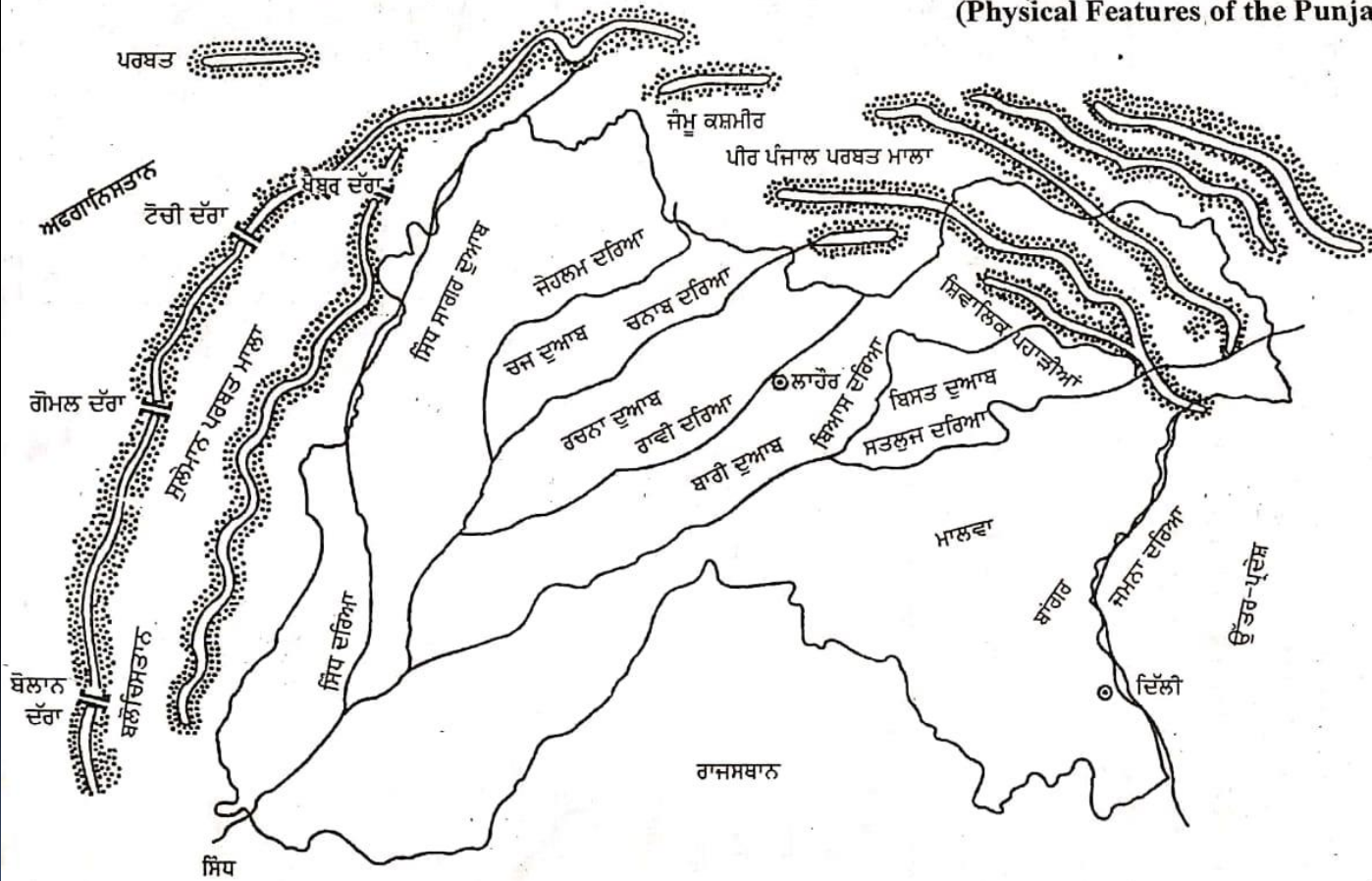
ਲੜੀ ਨੰ:	ਦੁਆਬ ਦਾ ਨਾਂ	ਸਥਿਤੀ	ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਹਿਰ	ਭੂਮੀ
1	ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ	ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚਕਾਰ	ਜਲੰਧਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਜਾਊ
2	ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ (ਮਾਝਾ)	ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਰਾਵੀ ਵਿਚਕਾਰ	ਲਾਹੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ
3	ਰਚਨਾ ਦੁਆਬ	ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਚਨਾਬ ਵਿਚਕਾਰ	ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ, ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ	ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ
4	ਚੱਜ ਦੁਆਬ	ਚਨਾਬ ਅਤੇ ਜੇਹਲਮ ਵਿਚਕਾਰ	ਗੁਜਰਾਤ, ਸ਼ਾਹਪੁਰ	ਕਾਫੀ ਉਪਜਾਊ
5	ਸਿੰਧ ਸਾਗਰ ਦੁਆਬ	ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਜੇਹਲਮ ਵਿਚਕਾਰ	ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ	ਕਾਫੀ ਉਪਜਾਊ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਦੀਆਂ ਦੀ
ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੁਆਬੇ ਲੱਭੋ-

ਉੱਤਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
(Physical Features of the Punjab)

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਦੁਆਬ ਦਾ ਨਾਂ	ਸਥਿਤੀ	ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਹਿਰ	ਭੂਮੀ
1	ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ		ਜਲੰਧਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਜਾਊ
2	ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ (ਮਾਝਾ)	ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਰਾਵੀ ਵਿਚਕਾਰ		ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ
3		ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਚਨਾਬ ਵਿਚਕਾਰ	ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ, ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ	ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ
4	ਚੱਜ ਦੁਆਬ	ਚਨਾਬ ਅਤੇ ਜੇਹਲਮ ਵਿਚਕਾਰ	ਗੁਜਰਾਤ, ਸ਼ਾਹਪੁਰ	
5	ਸਿੰਧ ਸਾਗਰ ਦੁਆਬ	ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਜੇਹਲਮ ਵਿਚਕਾਰ		ਕਾਫੀ ਉਪਜਾਊ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਦੱਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ਪੰਨਵਾਦ